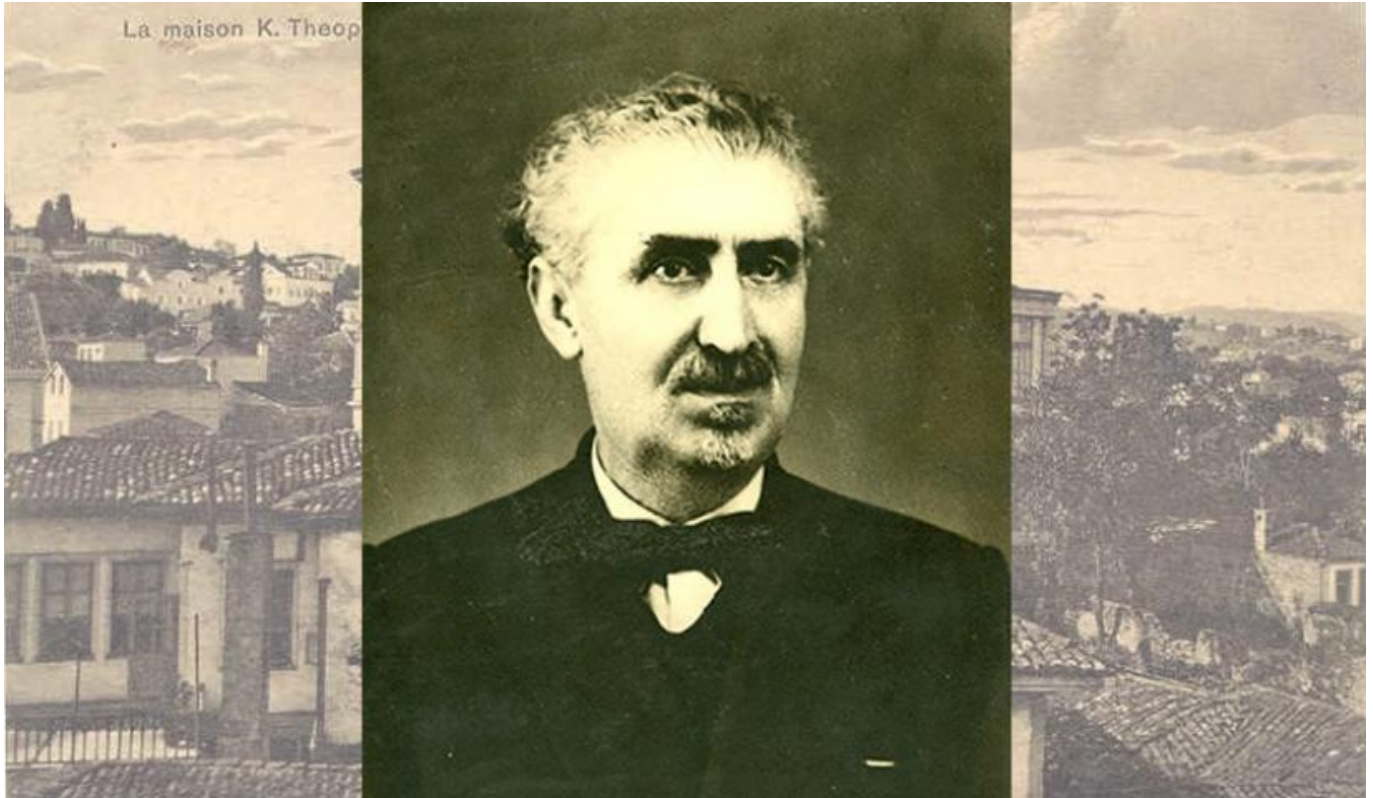

Θεοφύλακτος Θεοφυλάκτου: Ο οραματιστής του Ποντιακού Ελληνισμού

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Στις 12 Αυγούστου του 1961 άφησε την τελευταία του πνοή ο Θεοφύλακτος Θεοφυλάκτου, ο μέγας οραματιστής ποντιακού ελληνισμού, αγωνιστής του Εθνικού Συμβουλίου του Πόντου και πρωτεργάτης της ίδρυσης της Ευξείνου Λέσχης Θεσσαλονίκης.

Αφού τελείωσε το δημοτικό σχολείο του χωριού του γράφτηκε στο Φροντιστήριο Τραπεζούντας για να συνεχίσει τις γυμνασιακές του σπουδές. Μετά ήρθε στην Αθήνα και γράφτηκε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου, του οποίου το 1907 αναγορεύεται διδάκτωρ Χειρουργικής και Μαιευτικής. Κατόπιν συνέχισε τις σπουδές του στο Παρίσι, όπου επιδόθηκε στην οφθαλμολογία και ωτορινολαρυγγολογία. Πήρε το δίπλωμά του 1910 και επέστρεψε στην Τραπεζούντα.

Το μεγάλο όμως πάθος της ψυχής του ήταν τα γράμματα και η εθνική γενικότερη

δράση. Υπήρξε ο εμψυχωτής και ιδρυτής του Λυκείου Γουμεράς (1913) και πρωτοστάτησε στον αγώνα για την ανεξαρτησία του Πόντου στη Ρωσία, την Κωνσταντινούπολη και στην Ελλάδα. Στην Τραπεζούντα και σε ηλικία μόλις 25-30 ετών έγινε πρόεδρος του Φιλεκπαιδευτικού Μορφωτικού Συλλόγου «Ξενοφών», καθώς και γραμματέας της Φιλόπτωχου Αδελφότητας.

Με την κήρυξη του Α' παγκοσμίου πολέμου ο Θεοφύλακτος εγκατέλειψε την Τραπεζούντα και πήγε στο Βατούμ της Ρωσίας. Το 1915 τον βρίσκει υποδιευθυντή ρωσικού νοσοκομείου στον Καύκασο. Το 1916 με τη ρωσική κατάληψη της Τραπεζούντας ο Θεοφύλακτος επιστρέφει στην πόλη όπου ξενικά την έκδοση του περιοδικού «Οι Κομνηνοί», δίπλα στις απασχολήσεις του ως δ/ντή του Δημοτικού Νοσοκομείου και αρχιάτρου της περιφέρειας Τραπεζούντας.

Την ίδια εποχή, με επικεφαλής το Χρύσανθο και με συνεργάτες τον Λεωνίδα Ιασωνίδη και τον Βασίλη Ιωαννίδη, αποδύεται σε σκληρούς αγώνες για την ανεξαρτησία του Πόντου. Γίνεται αντιπρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου του Πόντου με έδρα το Βατούμ ενώ παράλληλα εκδίδει την εφημερίδα «Ελεύθερος Πόντος». Το 1920 έρχεται στην Ελλάδα, ως επίσημος απεσταλμένος του Εθνικού Συμβουλίου του Πόντου, συναντιέται με τον Ελευθέριο Βενιζέλο, όπου με πίκρα πληροφορείται από εκείνον «ο πόθος των Ποντίων δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί». Πρόσφυγας πια εγκαθίσταται στη Θεσσαλονίκη. Εκεί αποφασιστική υπήρξε η δραστηριότητά του γύρω στις προσφυγικές ανάγκες. Υπήρξε επίσης ο εμπνευστής της Επιτροπής Ποντιακών Μελετών, η οποία ιδρύθηκε το 1927 με πρόεδρο τον από Τραπεζούντος Χρύσανθο, και το 1928 κυκλοφόρησε τον πρώτο τόμο του επιστημονικού περιοδικού «Αρχείων Πόντου». Το 1928 διορίστηκε από το Βενιζέλο Υπουργός, Γενικός Διοικητής Θράκης και Ανατολικής Μακεδονίας, αλλά ύστερα από 11 μήνες θητείας παραιτήθηκε, γράφοντας : «...Ο θεσμός της Γενικής Διοικήσεως είναι αργομισθία δι' έναν Γεν. Διοικητή εκτίοντας τα τελευταία έτη της ζωής του εις Κρατικών Πρυτανείων. Δι' αυτό και από της απόψεως της αναδημιουργίας με την σημερινήν του υπόστασιν τον θεωρώ περιττών και επιζήμιων. Τουναντίον, με την προϋπόθεση ότι θα προικισθεί με πραγματικήν εξουσίαν, να επιλύση τα εκάστοτε παρουσιαζόμενα προβλήματα και ως τον φαντάζομαι οργανωμένον, θα αποβή πηγή αναπλάσεως και νέας ζωής δια την Βόρειον Ελλάδα...». Το 1934 ίδρυσε την «Εύξεινο Λέσχην» Θεσσαλονίκης, την οποία το Φεβρουάριο του 1940 κατάφερε να μετατρέψει σε «Λαϊκό Πανεπιστήμιο». Παράλληλα προέβλεπε την ανέγερση στέγης όπου θα στεγάζονταν το «Λαϊκό Πανεπιστήμιο, τα παραρτήματα Ποντιακής λαογραφίας και Μουσείου, Βιβλιοθήκη, Αναγνωστήριο, Σκηνή Θεάτρου και Στέγη απόρου φοιτητού.

Στο διάστημα της Κατοχής μετατρέπει τη Λέσχη σε Κέντρο προστασίας των

αναξιοπαθούντων Ποντίων Θεσσαλονίκης. Προσέφερε με άλλους εθελοντές γιατρούς ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κατά συνοικίες, έκανε εράνους, έστειλε 100 παιδάκια της Καλαμαριάς που κινδύνευαν από την πείνα, σε ποντιακά χωριά της Μακεδονίας. Βοήθησε τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό, λειτούργησε συσσίτια.

Το 1942-43 διέθεσε 150 εκατ. δρχ. της Λέσχης για την περίθαλψη των πολεμοπαθών, για την ενίσχυση του «Οίκου φοιτητού», των φυματικών φοιτητών, για συσσίτια και για τη χρηματοδότηση του «Αρχείου Πόντου».

Πέρα από την πολιτική και εθνική του δράση, σημαντική ήταν και η συγγραφική του δραστηριότητα. Στο έργο «Γύρω από την άσβεστη φλόγα» παρουσιάζεται όλος ο προβληματισμός για τα γεγονότα και την ιστορία του Ποντιακού ζητήματος.